

בפני כבוד השופט צבי פרנקל

בעניין:

1. יאסר עוקבי ת.ז. 24761827

ע"י ב"כ עוה"ד רחל בן-ארי (בר רב האי) ו/או משה פרזנצ'בסקי ו/או גילת ויזל-סבן ו/או איריס גרוס ו/או עירית הוכרמן ו/או עמי האוסירר ו/או עביר אסדי ו/או יובל אדלר ו/או יעל הדני ו/או גילי שפר (יופה) ו/או ערן אלוני ו/או ארז מילנר ו/או ליאת ורנר-כהן ו/או שחר הופמן ו/או צחי פיסטל ו/או יריב הופמן ו/או חלי דנקנר-כהן ו/או אבי גבאי ו/או סיון ורדי ו/או איתן פלוגר ו/או ענת לור ו/או עדי ערמן ו/או אסף גופר ו/או נעם סגל ניר ו/או הדס גרי ו/או מורית קדם ו/או שי גלי

מרח' מעלה השחרור 15, חיפה 3328439 ;
טל: 04-8371505, פקס: 04-8370231 ;

התובע 1

2. ארגון העיתונאים בישראל – הסתדרות העובדים הכללית החדשה

ע"י ב"כ עוה"ד ד"ר מורן סבוראי, אמיר בשה, גלעד זבידה ואח'

מרח' בר כוכבא (מגדל וי-טאואר) קומה 18, בני ברק ("מתחם בסר");
טל': 03-7743000, פקס: 03-7743001

התובע 2

- נגד -

"שבע" תקשורת בע"מ

ע"י ב"כ עוה"ד רון דינור ואח'

מבית רובינשטיין, רח' לינקולן 20, ת"א 67134 ;
טל': 03-5617311, פקס: 03-5617312 ;

הנתבעת

סיכומי התובע מס' 1

התובע מס' 1, מר יאסר עוקבי, מתכבד להגיש בזאת את סיכומיו בפני בית הדין הנכבד, כדלקמן:

א. פתח דבר

1. שלוש שאלות מעוררת התביעה:

- א. מדוע פוטר התובע מתפקידו כעורך המקומון "שבע" בקיץ 2014?
- ב. ההיו הפיטורין שלא כדין והקימו לתובע עילות תביעה?
- ג. ואם כן, האם התגבשו לתובע הסעדים המבוקשים בתביעה?

ב. התשתית העובדתית

ב(1) העובדות שאינן במחלוקת

2. נפתח בפירוט העובדות, שאינן שנויות במחלוקת:

- א. שנת 2004 – יאסר עוקבי (להלן: "יאסר" או "התובע") מתחיל את עבודתו כעורך המקומון "שבע" (להלן: "המקומון" או "שבע");
- ב. שנת 2013 – מר אודי פרידמן (להלן: "פרידמן") נכנס לתפקידו כמנכ"ל רשת מקומוני מעריב, והופך למנכ"ל שבע;
- ג. 7.7.2014 – מתקיימת שיחה בין פרידמן ויאסר במשרדי שבע;
- ד. 8.7.2014 – פורצת המלחמה בעזה, הידועה גם כמבצע "צוק איתן" (היא תסתיים ב-26.8);
- ה. 24.7.2014 – כשבועיים לאחר פרוץ המערכה, בשבועון מספר 2196 של שבע, התפרסמה כתבתו של יאסר בנוגע למותו של אזרח בדווי, עודה אל-וואגי, ולפציעתן של בתו ואשתו, איה וחיתאם, מהתפוצצות רקטה סמוך למגוריהם בפזורה הבדואית ליד דימונה (להלן: "הכתבה"). האם/האלמנה הפצועה אושפזה לצד בתה, שטופלה בטיפול נמרץ, בבי"ח סורוקה בבי"ש. יאסר מראיין את חיתאם בראיון בלעדי. היא מספרת על מות בעלה ועל פציעתן, ומלינה על כך שתושבי הכפרים הבדווים הלא מוכרים אינם זוכים למיגון מפני הרקטות;
- ממש באותו בוקר פרידמן מצלצל ליאסר, כועס ונוזף על בחירת הנושא לכתבה, ואחר כך שולח אליו דוא"ל ובו זימון לשימוע;
- ו. 7.8.2014 – מתקיימת שיחת השימוע הראשונה;
- ז. 10.8.2014 – בעקבות שיחת השימוע שולח פרידמן דוא"ל תחת הכותרת "סיכום שיחת שימוע"¹;
- ח. 12.8.2014 – יאסר שולח דוא"ל תגובה, שיפורט מיד; סמוך לאחר מכן שולח פרידמן דוא"ל שכותרתו "תשובה-לתשובה", ובו הזמנה לשימוע נוסף;
- ט. 14.8.2014 – מתקיימת שיחת השימוע השנייה;
- י. 21.8.2014 – פרידמן מודיע ליאסר בעל-פה על פיטוריו;

¹ התאריך הכתוב על סיכום השימוע הוא 7.8.2014 ואולם אין הלימה בין התאריך שכתוב על הסיכום לבין התאריך שבו נשלח.

ב(2) על מה המחלוקת?

3. יאסר טוען כי פוטר בשל הכתבה. היא עוררה בפרידמן גם כעס וגם חשש מתגובתם של מפרסמים ושל קוראים כלפיה. יאסר מעיד על כך, שאת הטענות שפרידמן משמיע כלפיו (החל ממכתב הזימון לשימוע) הוא שומע אז לראשונה, בעקבות הכתבה. טענתו החלופית, היא שגם אם היו לפרידמן לבטים מוקדמים ביחס לתפקודו כעורך – לבטים שאליהם לא נחשף יאסר עד לאותה עת – הרי שהטעם המרכזי לפיטוריו, ובוודאי "טעם בלעדיו אין" למעשה הפיטורין, הם הכעס והחשש של פרידמן בעקבות הכתבה.
4. מנגד טוען פרידמן, כי הדברים שונים בתכלית. הכתבה הייתה רק נקודה אחת על קו רצף של טענות שנוגעות לתפקודו של יאסר כעורך, ואין לייחס לה כל משקל מיוחד. יתר על כן, הוא טוען כי מדובר בוויכוח מקצועי לגיטימי ביחס למנדט הראוי של המקומון. לתפיסתו היה על שבע להתמקד בגבולותיה המוניציפליים של באר-שבע, ואל לו להיות "לעומתני" (בוודאי לא בעת מלחמה). יאסר חרג מכך, וזו הייתה נקודה נוספת שהובילה להחלטתו על פיטוריו.

ב(3) הראיות שהובאו ומשמעותן

5. הראיות שבפני בית הדין הן עדויותיהם של התובע ושל פרידמן, תצהיריהם, התמלילים של שתי שיחות השימוע שהתקיימו בין השניים, התכתבויות דואר אלקטרוני שונות (כולל בין פרידמן לבין העורך הראשי של רשת המקומונים של מעריב, מר גולן בר-יוסף, ולהלן: "גולן"), מסמכים שנספחו לכתבי הטענות ולתצהירים, וכן מעטפת הנסיבות – סדר הדברים ועיתויים.
- לאילו יש להוסיף גם את המשמעות, שיש לייחס למה שאינו נמצא בחומר הראיות. כוונתנו היא, ראשית, למשתמע מהעדרן של ראיות מוקדמות בכתב – בדוא"ל, בתיק האישי – המעידות על אי-שביעות רצון מתפקודו של התובע כעורך המקומון. שנית, למשתמע מבחירתה של הנתבעת להסתפק בעדותו של אדם אחד, מנהלה, והימנעותה מלהעיד את גולן, אשר שימש כממונה המקצועי על יאסר והיה הנמען היחיד לתכתובת הניהולית היחידה שאותה צירפה הנתבעת אודות יאסר עובר לפרסום הכתבה (וכן, הימנעותה מלהעיד ולו אחד מבין העיתונאים או העובדים, שעבדו לצד התובע או תחת ניהולו).
6. חוזק עדותו של יאסר מתבסס, בין היתר, על הנקודות הבאות:
- א. עיתוי הפתיחה בהליך הפיטורין ממש בבוקר פרסום הכתבה, בשיחה טלפונית, ושיחה זו התמקדה בכתבה ו"בשיקול הדעת" בפרסומה; יאסר הצהיר על הכעס שבו פרידמן דיבר אליו באותה שיחה; פרידמן לא הכחיש זאת.
- ב. בעקבות השיחה הטלפונית, סמוך לאחריה, שלח פרידמן דוא"ל של זימון לשימוע. פגישת השימוע התקיימה ובעקבותיה נשלח דוא"ל נוסף, שמשכם לכאורה את תכניה. בשתי תכתובות המייל הללו ניתן משקל גבוה לכתבה: יש בשתייהן ביטוי לכעס ודיבור על הנזק שהיא גרמה לעיתון.
- ג. יאסר הגיב כלפי דוא"ל סיכום פגישת השימוע במייל משלו, העומד על נקודות רבות, אך בכללן גם כאבו ודאגתו על תגובתו של פרידמן לכתבה. פרידמן דוחה תגובה זו, ואומר שהכתבה היא אך דוגמא, והוא מזמינו לפגישת שימוע נוספת. שתי הפגישות מוקלטות

על ידי יאסר, ותמלולן מגלה אף הוא שהכתבה היא בעלת משקל ממשי במחשבתו ובהחלטתו של פרידמן.

ד. אין כל ראיה – בדוא"ל, בכתיבה בתיק האישי של העובד, בעדותם של עדים רלבנטיים אחרים – המגלה, ביחס לתקופה שקדמה לכתבה, ביקורת ממשית על תפקודו המקצועי של יאסר.

ה. הנתבעת בוחרת להסתפק בעדותו של אדם אחד, מנהלה, והיא נמנעת מלהעיד את העורך הראשי של רשת המקומונים – מר גולן בר-יוסף – אשר שימש כממונה מקצועי על יאסר, ועמו שוחח פרידמן, לטענתו, באופן שוטף לגבי יאסר (ר' ס' 52 לתצהירו). לטענת פרידמן, גולן אף התבקש להכווין ולסייע ליאסר בהנהגת השינוי שביקש פרידמן להנהיג "אך ללא תועלת של ממש" (שם), ולכן יכול היה להעיד על טענות מוקדמות כלפי יאסר, לו היו כאלה. אשר על כן, מדובר בעד רלוונטי לגרסת הנתבעת, ואי זימונו לעדות יוצר הנחה לרעתה וחיזוק לגרסת התובע (ר' ע"א 78/04 המגן חברה לביטוח בע"מ נ' שלום גרשון הובלות בע"מ, סא(3) 18, ניתן ביום 5.10.06; ע"א 465/88 הבנק למימון סחר בע"מ נ' סלימה מתתיהו, פ"ד מה(4), 651). הנתבעת, לא רק כשלה מלסתור הנחה זו, אלא אף חיזקה אותה. ר' עמ' 32 לפרוטוקול:

"ש. בעניין מאוד משמעותי, הפיטורים של יאסר... והנה אתה כותב לגולן בר יוסף מייל שבועיים קודם לכן ויאסר אומר לך שהוא כל הזמן בקשר עם גולן בר יוסף. למה אין בפנינו תצהיר של מר גולן בר יוסף שיאשר את העדויות?
ת. אני לא יודע למה אין. אני רק יודע שיאסר נשלח פעמיים לגולן בר יוסף, עורך עיתון מעריב אחרי שיאסר אמר לי שהוא מתקשה להבין מה אני רוצה. אמרתי לו לך לגולן תבין מה אני רוצה לעשות אני רוצה עיתון חדשותי פחות מגזני. הוא חזר ואמר לי שינוי חזותי של העיתון. שלחתי אותו שוב והוא אמר לי שהוא לא יודע מה לעשות."

הדברים נכונים שבעתיים, עת נטל הבאת הראיות מוטל על הנתבעת, כפי שיפורט להלן.

ו. גרסתו של יאסר מקבלת משנה תוקף גם נוכח הימנעותה המכוונת של הנתבעת מלרדת לשורש המחלוקת העובדתית ומלחתור לגילוי האמת. לא בכדי, נמנעה הנתבעת מלחקור את יאסר אודות שיחת הטלפון עם פרידמן בבוקר פרסום הכתבה. לא בכדי, הסתפקה בחקירה קצרה ולקונית אודות הפגישה מיום 7.7.14, על אף שזו ניצבת מבחינתה בלב המחלוקת. ולא בכדי, נמנעה הנתבעת מלחקור אודות תוכן, אורכן, תוצאתן של השיחות שקיים פרידמן עם יאסר בעת ביקוריו במערכת, ושבמהלכן עלו, לטענת פרידמן, דרישותיו וביקורתו כלפי יאסר (ר' עמ' 25 לפרוטוקול). תחת זאת, הסתפקה הנתבעת בחקירת סרק, קצרה ולקונית, ר' עמ' 15 לפרוטוקול:

"ש. בסעיף 16 לכתב התביעה עורכי הדין שלך מתארים שיחות קודמות שהיו לך עם מר פרידמן על ההפצה, על העיתון, על אופן ההפצה, על שר הכתבים. זה נכון מה שכתוב?
ת. היו שיחות שוטפות בעיקר על הפצת העיתון ובעיקר עד כמה אנחנו יכולים להעלות את התפוצה של עיתון שבע.
ש. ואתה ואודי ראיתם עין בעין בשיחות האלה?
ת. כמובן שכן. אנחנו שיתפנו פעולה.
ש. למה הסעיף הזה לא מופיע בתצהירך?
ת. על?
ש. על קיומן של שיחות ההפצה. למה אין תיאור של אותן שיחות תקופתיות בתצהירך?
ת. אין לזה סיבה. אני חושב שיש לזה התייחסות. בתצהירי בסעיף 10."

נציין בהקשר זה, כי יאסר אכן התייחס בתצהירו לביקורים שגרתיים של פרידמן במערכת ולכך שבאף שיחה לא הביע חוסר שביעות רצון מתפקודו כעורך המקומון (ר' ס' 20, 22 לתצהירו).

ז. עדותו של מנהל הנתבעת, פרידמן, כפי שנראה להלן, לוקה בפגמי מהימנות קשים. פגמים אלו מחזקים את גרסתו של יאסר.

7. מנגד, מצויה נקודה אחת שמקשה לכאורה על טענת התובע, בדבר משקלה של הכתבה, וזו השיחה שמתקיימת בין פרידמן לבין התובע כשבועיים לפני הזימון לשימוע; ודבריו של יאסר בשיחה זו: "למה לא אמרת לי קודם. לפחות הייתי פונה למשרד החינוך". יאסר מסביר את תגובתו בשמועה שהגיעה לאוזניו מפי הכתבים שעבדו תחתיו. יאסר חשד מזה זמן, שהמנהלת האדמיניסטרטיבית של העיתון, שהגיעה זה מקרוב והעבירה אחרים שאותם הכירה מעבודתה הקודמת ב"כל-בי", שואפת לגרום לפיטוריו. אשר על כן, הוא ייחס אמינות לדברים שאמרו לו שלושת כתבי העיתון, ואמר את שאמר בעת שפרידמן בא ואמר שהם צריכים לדבר. יצוין, כי במסגרת שיחה זו פרידמן הכחיש את אותה שמועה, ואכן לא יזם כל פגישה ביניהם עד למועד הכתבה (ר' עדותו של יאסר בפני בית הדין, עמ' 15 לפרוטוקול; וכן פסקאות 20-23 לתצהירו של יאסר).

ב(4) ביתר הרחבה: הראיות ביחס לטעם/טעמי הפיטורין

8. שיחת הטלפון ביום פרסום הכתבה חשובה כמובן. יש לה כוח גדול בשל עיתויה ובשל כותרתה (הזמנה לשימוע). יאסר מצהיר על תוכנה הזועם (פסקה 15 לתצהירו של יאסר), ופרידמן לא הכחיש זאת. טענתו של פרידמן, כי אינו זוכר את תוכן השיחה, אינה עולה בקנה אחד עם טענתו כי מדובר ב"טלפון חריג", ב"בוקר חריג" אותו מתאר פרידמן בפרוטרוט (ר' עמ' 24-25 לפרוטוקול הדיון):

"ש. באותו בוקר צלצלת לתובע מה תכלית השיחה?"

ת. לא זוכר את השיחה הזאת, לכן אני לא יכול לייחס לה חשיבות ראויה לה.

ש. התובע אומר שאתה דיברת בטון נוזף ונזפת בו על פרסום הכתבה אתה יודע על מה מדובר?

ת. כן אני יודע על איזה כתבה מדובר, היו לי המון שיחות עם התובע לאורך כל שנת 2013, שתמציתם הייתה שינוי שרוצים לבצע בעיתון שבע.

[...]

ש. אני ממשיכה להקריא....., אני שואלת אותך האם אי פעם התקשרת לתובע בבוקר שהתפרסם העיתון ודיברת איתו על תוכן של כתבה כלשהי?

ת. למיטב זכרוני לא, זה טלפון חריג אנו לא מתערבים על מה שהעורך כותב, זה היה בוקר חריג בבאר שבע באותו שבוע הייתי וחוויתי הזעקות בבאר שבע זו הייתה חוויה לא פשוטה, עובדי המערכת צועקים שלא שומעים את האזעקה הכל היה חריג.

ש. מתי בערך העיתון מגיע אליך?

ת. אני רואה אותו בבוקר מוקדם שמונה או תשע.

ש. אתה רואה את העיתון, אתה מתקשר לתובע ונוזף בו על פרסום הכתבה,

ת. אני לא זוכר את השיחה, בשעה שתיים אני

ש. אתה נוזף בו על פרסום הכתבה ובאותו יום אתה שולח לו מכתב זימון לשימוע לפני פיטורים, זה לא מעיד על משקל מיוחד של הכתבה?

ת. לא, אם תלכי איתי על רצף הדברים על כל שנת 2013 תראי שהקו הרציף שנגמר בשיחת שימוע זה אותו נקודה על קו."

9. האמירה הנשנית בעדות: "אותה נקודה על הקו", שבה מאפיין פרידמן את הכתבה, היא אמירה שלא ניתן לקבלה. תכליתה אמנם ברורה (לדלל את משקל הכתבה בשיקוליו של

פרידמן) ואולם אין היא מתיישבת עם ההתרחשויות: עיתוי שיחת הטלפון, הטון שלה, הזימון לשימוע מיד לאחריה, וכך גם אינה מתיישבת עם תוכן הזימון לשימוע (נספח 4 לתצהירו של יאסר). חציו השני של המייל מדבר בשם עצמו (ההדגשות במקור):

"התחרות על תשומת ליבו של הקורא מחייבת קשב מדויק להלכי הרוח של הקוראים, ולבחירת נושאים מתאימה. תחושת שאתה לוקה בכך. להלן דוגמא מהשבוע שתמחיש את תחושת:

- כולנו יודעים שבאר שבע נמצאת במלחמה שעוצמתה רק גברה השבוע. תושבי העיר חיים בפחד פיזי, עם בעיות פרנסה, עם עצבים חשופים, מי כמוך יודע!!

- צריך לזכור שמדובר בשבוע בו החלה פעולה קרקעית כחלק ממלחמה לאומית. צריך לזכור שעיתון שבע מיועד ומופץ בקרב תושבי העיר באר שבע.

בשבוע שכזה, בחרת לכתבת המגזין הגדולה של העיתון (3 עמודים מלאים) את בעיית המיגון של הכפרים הבדואיים הלא מוכרזים ושל העיירה רהט.

להזכירך שאנחנו כותבים לתושבי העיר באר שבע שנמצאים במלחמה תחת אש יום-יומית.

האם זה הנושא השבוע? בוודאות אני יכול לומר לך שבשבוע שכזה, הכתבה הזאת הסבה לנו מזק ציבורי ומסחרי.

זהו נושא ראוי אבל לא לעיתון מקומי בבאר שבע, ולא בשבוע שכזה, שבוע של מלחמת נמשך ונדון בע"פ".

10. בקליפת אגוז. אחד משני הנימוקים המפורשים, שמציין פרידמן כעילה לזימון לשימוע, הוא שהכתבה היא ביטוי לשיקול דעת מקצועי לקוי של התובע, להעדר "קשב מדויק" להלכי הרוח של הקוראים, ולבחירת נושאים מתאימה". שיקול הדעת הלקוי הוביל לכתבה, ו"הכתבה הזאת הסבה לנו נזק ציבורי ומסחרי".

11. המייל מתייחס לכתבה כ"דוגמא". שמא חטא התובע בחטאי עריכה רבים הרשומים אי-שם?

12. יאסר מצהיר על כך, שלא שמע על דוגמא קונקרטי אחרת לבעיית קשב בהתנהלותו כעורך עובר לזימון לשימוע. דוגמאות שכאלו גם לא מצויות בכתובים הקודמים לפיטורין, בתיק האישי, או בעדות המתווספת לזו של פרידמן.

13. הקצף שיצא על הכתבה מוצא ביטוי משמעותי גם בדברים שאומר פרידמן בשיחות השימוע. שם ובמייל הזימון לשימוע מנומק הכעס בשלושה מרכיבים, שהראשון שבהם הוא תוצר של השני: (א) הנזק שגרמה הכתבה; (ב) "לעומתיותה" – והרי "לא מבקרים את המדינה בעת מלחמה"; (ג) חריגתה מהתמקדות בגבולותיה המוניציפליים של באר-שבע.

להלן קטע מתוך תמליל שיחת השימוע הראשונה (עמודים 9 - 12 לתמליל, נספח א' לתצהירו של יאסר):

"אודי: [...] זה ממש קפץ. המחשה למה אני אומר. בשבוע שבו הגענו לקרקעית של האימה העירונית, המלחמה הגיעה לשיא, נכנסים לעזה, חוטפים פה מטחים יותר מבעבר. ועיתון 7 שכותב לעיר באר שבע,

יאסר: והסביבה.

אודי: באר שבע. אל תגיד לי והסביבה. אין עיתון אחד שלך בלקיה, אלא אם כן אתה מביא או מישהו מביא.

יאסר: לא, להבים, לא משנה.

אודי: אתה כותב לעיר באר שבע. להבים אני מחלק מתוך נימוס בקיוסקים. אני שם בבתיים אחד אחד כמעט בכל באר שבע. אני עיתון באר שבע-אי. ... לקחת כזה שבוע, נושא פריפריאלי, ואני אומר לך, זה אחלה נושא. הוא היה במהדורות החדשות. הוא היה בערוץ 2. הכל נכון. זה נושא

שהוא ראוי לפוסט, נושא ראוי למעריב. אני חולק עליך ואנחנו כנראה חלוקים. אני חושב שזה לא, לא השבוע הזה, או לא הבולטות שהוא קיבל. כתבה הכי גדולה בעיתון, שלושה עמודים מבין ה-15 שהיה לך, השקענו בחוסר מיגון המזעזע שקיים בפזורה סביב באר שבע. זה נראה לא מתאים. נראה לי out of context פשוט out of context.

[...] זה נראה לי מינון לא נכון. זה חוצה. [...] אני חש שאנחנו גם לא רואים עין בעין, כי אתה עדיין, ועכשיו אני מגיע ל-punch line אפשר לצבוע אותם ככה או לצבוע אותם אחרת. [...]

לכן שני הדברים האלה שזורים אחד בשני: (1) איזה שהיא פאסיביות מתמשכת על כך מה שקורה במערכת, הקונצפט של העיתון. (2) יש מחלוקת על החומרים. אני חושב שאתה חושב, וככה התחנכת וגדלת, אתה יודע אדם לא מחליף את עורו. אתה בשבילי old school מבחינת מערכת. אתה רוצה כתבות, [...]

אני חושב שאנחנו חושבים ועל זה הוויכוח שלי אתך, תחת הכותרת של בחירת הנושאים. אני חושב שאתה נותן עומק עמוק מדי בעיתון. אתה נותן משהו שאני לא יודע, למה, עם יד על הלב, יאסר, אל תגיד לי. כמה אנשים קראו את השלושה עמודים על הקיר? בבאר שבע העיר? איזה אחוז? אם תענה לך תשובה כנה ואל תגיד לי, אז תבין אם פגעת. אבל כן, אתה צודק, זה אג'נדה, זה חשוב. זה סיפור אמיתי. אבל האם זה הקהל? האם זאת העת?

אני אגיד לך יותר מזה. תראה, אני לא המצאתי מתח בין יהודים לערבים בישראל. אבל הוא קיים. האם במצב של מלחמה, אתה מראה דווקא אז את הבעיה הלעומתית? אולי כן. אני לא יודע לתת את התשובה, אולי זה נכון. אבל יש פה הרבה מאוד שאלות שאני לא הייתי בוחר כמוך בסיפור הזה בכלל. [...]"

14. פרידמן שב לביקורתנו גם בפגישת השימוע השנייה, לאחר תגובתו של יאסר בכתב לעמדתו הפסולה של פרידמן. ר' עמודים 1 עד 3 לתמליל הפגישה השנייה (נספח ב' לתצהירו של יאסר):

"אודי: אז אני חושב ש-, שאם אתה לא, אתה לא הבנת ולמה אני חושב שלא הבנת אותי? כי תראה, אתה בכל השאלות שלי וכל ההתייחסות שלי ומה שכתבת לי הן במיילים והן בכתב לעניות דעתי זו היתה כוונתי אני חושב שאתה טועה בזה, זה ניתוח לא נכון של הדברים. נותן משקל יתר לסיפור של הכתבה והנושא, במקרה אני חושב שהכתבה הכל עיתוי, הנושא הוא ראוי, אמרתי לך את זה גם אז.

[...] הכל זה עניין של טיימינג! טיימינג! , ... ועל זה אנחנו חלוקים. תראה, כמו שאומרים,

יאסר: מתי אפשר להעלות את העניין של המיגונים אם לא עכשיו? בזמן...
 אודי: אני אתן לך תשובה ככה אקטואלי, למה אני הבאתי את הדוגמא הזאת?
 יאסר: אוקי.
 אודי: כי זה נראה לי הכי חם מהתנור אז הבאתי אותה. היא לא כזאת אקוטית, [...]

אודי: אז גם כן, זה אותו דבר, תראה, מתי מעבירים ביקורת לשיטתך?
 יאסר: ONLINE.
 אודי: במדינת ישראל התרבות הציבורית שלה שלא מעבירים ביקורת בעת מלחמה. [...]

אודי: אבל מצד שני אתה יודע, לשיטתך, מתי מעבירים ביקורת אם לא בעת העשייה? בסוף? שנגיד למה לא עשיתם, למה לא עשיתם, למה, עכשיו תגיד דחוף לו אצבע לעין תכנס עד הסוף למה אין אסטרטגיית יציאה

מהמלחמה הזאת, למה אין הגדרת מטרות, הכל זה טיימינג. הנושא הזה שהוא נושא ראוי וטוב הוא לא מהותי. הוא דוגמא. [...]"

15. וכך גם בהמשך שיחת השימוע השנייה – שם, בעמ' 8 :

"אודי: לבוא להגיד לי, אני פשוט חושב שזה לא נושא מתאים. כל המדינה כמעט רתחה, אתה ציינת את זה שבוע לפני או שבוע אחר, שבוע לפני אני חושב על התפרעויות ועל מתח המגזרי,
יאסר: ...
אודי: המגזרי. על זה לא היתה לי ביקורת. מגזרי היה פה מתח,
יאסר: כן. באותו שבוע גם היה שהקפטן הנוער הפועל באר שבע שאמר שהוא שולח את השמאלנים,"

16. פרידמן אף חזר על הדברים בעדותו: "אני חושב שהכתבה שהבמה והעת שלנו לא היו נכונים" (עמ' 26 לפרוטוקול).

17. נתעכב על אחת הדוגמאות ל"לקות המקצועית" של יאסר, המתגלה בכתבה, וזו החריגה מהתחום המוניציפלי של העיר באר שבע.

18. כפי שמעיד יאסר בתצהירו, וכפי שמגלות שיחות השימוע, טענה זו עולה לראשונה בעת הזימון לשימוע בעקבות הכתבה. פרידמן לא מכחיש כלל בשיחת השימוע השנייה, כי התיחום שהוא רוצה לבאר-שבע בגבולותיה המוניציפליים אכן מושמע כאן, בשימוע, לראשונה. ר' עמ' 25 לתמליל שיחת השימוע השנייה:

"יאסר: אתה פעם ראשונה, פעם ראשונה שאתה אומר לי שהפריפריה היא בשבילך לא קיימת. [...]. [שם, עמ' 24]
אודי: עכשיו אני מבין מאיפה אולי יש לנו מחלוקת על שיקול הדעת כי אנחנו לא התייחסנו לאותו תפוח.
יאסר: כן.
אודי: אתה מתייחס לתפוח גדול אני מתייחס לתפוח קטן."

19. ראוי לתת את הדעת לנקודה נוספת. יש משהו מוזמן, מניפולטיבי, במהלכו של פרידמן. הוא נשען על הצירוף בין דרישתו (החדשה) להתמקד בעיר באר שבע לבין העובדה, שהכתבה המכניסה, העוסקת במוותו של אזרח בדווי ופציעת בתו ואשתו מירי רקטה, נוגעת למקום שמחוץ לבאר שבע. צירוף זה מייצר עבורו proxy – תירוץ מסווה הנסמך על חילופין. במקום להגיד ישירות את מה שנשמע פחות יפה: לא מתעניינים בבדווים, או לא רוצים לעסוק בבדווים המשמיעים ביקורת על מדיניות הממשלה, אז אומרים: זה פשוט לא בתחום הכיסוי של שבע.

20. נקודה זו נחשפת בבהירות בדברים הנאמרים על ידו בעיקר בעת שיחות השימוע, היכן שהוא מדבר באופן שמור פחות. ראו, למשל, עמ' 11-12 לתמליל שיחת השימוע הראשונה:

"אודי: [...] אני חושב שאתה נותן עומק עמוק מדי בעיתון. אתה נותן משהו שאני לא יודע, למה, עם יד על הלב, יאסר, אל תגיד לי. כמה אנשים קראו את השלושה עמודים על הקיר? בבאר שבע העיר? איזה אחוז? אם תענה לך תשובה כנה ואל תגיד לי, אז תבין אם פגעת. אבל כן, אתה צודק, זה אג'נדה, זה חשוב. זה סיפור אמיתי. אבל האם זה הקהל? האם זאת העת?
אני אגיד לך יותר מזה. תראה, אני לא המצאתי מתח בין יהודים לערבים בישראל. אבל הוא קיים. האם במצב של מלחמה, אתה מראה דווקא אז

את הבעיה הלעומתית? אולי כן. אני לא יודע לתת את התשובה, אולי זה נכון. אבל יש פה הרבה מאוד שאלות שאני לא הייתי בוחר כמוך בסיפור הזה בכלל."

וראו גם עמ' 3 לתמליל שיחת השימוע השנייה:

"אודי: במדינת ישראל התרבות הציבורית שלה שלא מעבירים ביקורת בעת מלחמה.

יאסר: זה לא ביקורת [על המלחמה].

אודי: לא. אני מדבר על המדינה.

יאסר: אה. אוקי.

אודי: לא מעבירים ביקורת בעת מלחמה."

21. המהות החלולה של התיחום לבאר-שבע העיר מתחזקת בראיות נוספות. במהלך עדותו נשאל פרידמן, למשל, מדוע לא ביקר את כתבת השער של אותו גיליון עצמו שעסקה בחיילים שנהרגו, אחד מהם מנתיבות, ר' עמ' 26 – 27 לפרוטוקול:

"ש. אתה יודע שבאותו גיליון הופיע[ה] כתבה על החייל שנהרג בנתיבות, כתבת שער על זה לא הגבת על דבר חוץ באר שבע

ת. אני חושב שהתעסקות באותו בן אדם מנתיבות זהה לחוסר הרלוונטיות של באר שבע כפי שאם היה כותב על חוסר מיגון בקיבוץ דביר גם הוא היה בעיניי לא רלוונטי. לא הערתי אני לא כותב מיילים אני מדבר בעל פה. גם הכתבה בראש השנה שהייתה מישהי לבושה בלבוש מינמאלי הייתה בעיניי ואמרת לי את זה אז טעם לפגם."

היש כאן תשובה לשאלה, מדוע לא העלה פרידמן כל טענה ביחס לכתבת השער ועיסוקה בחייל המנוח מנתיבות? זאת לא במייל הזימון לשימוע, ולא בשיחות השימוע, אף כאשר יאסר העלה דוגמא זו בשיחת השימוע הראשונה (ר' עמ' 25 – 26 לתמליל השימוע הראשון). פרידמן התמקד בכתבה לבדה.

22. אנו מקווים כי לא נמלטה מבית הדין הנכבד המבוכה שנגרמה לפרידמן בעת עדותו, כאשר הוצגו לו מספר שערים של המקומון מן העת האחרונה, שם מוצג שבע כ"העיתון המוביל בבאר שבע והסביבה" (ר' שערי העיתון שהוגשו על ידי התובעים ביום 9.2.17, וצורפו לתיק בית הדין).

23. כיצד כותרת חדשה-ישנה זו מסתדרת עם דבריו במייל הזימון לשימוע: "זהו נושא ראוי אבל לא לעיתון מקומי בבאר שבע" או עם דבריו, בעמ' 10 לתמלול שיחת השימוע השנייה: "...הגבולות [שבהם] עיתון שבע מתקיים מערכתית מסתכמים בתחנת פז ביציאה, מסתכמים ביציאה לחצרים..." או עם דבריו בעדותו בבית הדין, לפני הצגת שערי שבע של העת האחרונה (עמ' 28 לפרוטוקול)?

"ש. [ה]אג'דה של העיתון [היא] לא לסקר מחוץ לבאר שבע?

ת. אג'דה של עיתון שני ילדים וכלב[.]. משפחות שמתעניינות בחינוך[.]. כל מה שנוגע בדברים האלה[.]. עיתון מקומי כותב עליהם בבאר שבע."

24. אלא, שלא פרידמן ייתן למבוכה לסכור את פיו. הנה ההסבר שהוא נותן סמוך אחר כך, בעת שמוצגת לו הכותרת האזורית החדשה-ישנה של שבע (ר' עמ' 28 לפרוטוקול הדיון):

"ש. אני מראה לך גיליון של שבע שיש כותרת שעתון שבע הוא עיתון המוביל של באר שבע והסביבה, עיתון מיום 26.1.17 באר שבע והסביבה, לא רק באר שבע,

ת. פשוט הכותרת הזאת אני חושב היא לקחה את ה TGI שלנו שפעם ראשונה שעקפנו את ידיעות הנגב ואנו התלהבנו מזה. ככה נראנו.

כיצד תשובה זו כלל משיבה לתמיהות שמעורר הדיסוננס בין הדברים שהוא אומר בעדותו בפער של דקה? כיצד יש בה להבהיר מדוע מנכ"ל שבע, שמסביר ליאסר במשך עמודים ארוכים-ארוכים של שימוע את תפיסתו אודות (בפרפרזה): "השינויים העצומים של העיתונות המקומית, שאתה, יאסר, לא ער להם", ומוכיח אותו על כך ש"עולם העיתונות נכנס לתוך לוקאליזם" (ר' עמ' 10 לפרוטוקול השימוע השני) – פתאום 'מוותר' על כך ו'משיב' את שבע להיות "העיתון המוביל בבאר שבע והסביבה"? ומה הקשר בכלל לסקר TGI?

שמה כוונת פרידמן היא לכך, שזו טעות-אנוש, שנבעה מפרץ התלהבות רגעי? אם כן, מדוע 'טעות' זו משתרעת על פני חודשים ארוכים, שבהם כותרת-משנה זו חזרה ללוות את המקומון? כותרת המשנה הזו מפסיקה להופיע רק לאחר שהוגשה הודעת התובעים בעניין זה ביום 9.2.17.

25. בנוסף, טענתו של פרידמן אינה מתיישבת גם עם המשך סיקורם של נושאים מעוררי עניין מיישובי הנגב שמחוץ לב"ש בתקופה שלאחר פיטוריו של יאסר. לדוגמא, כתבה בנושא הקמת בי"ח סיעודי בלהבים שהופיעה בגיליון שבע מיום 19.1.17, אותה הסביר פרידמן באופן סתמי כי "זה נוגע ישירות לתושבי באר שבע" (עמ' 28 לפרוטוקול), או כתבה בנושא "73 עבירות רכוש במיתר", שהופיעה באותו עמוד ובאותו גיליון (ר' נספח ג' להודעת התובעים מיום 9.2.17, וצורף לתיק ביה"ד).

26. חוסר מהימנות עדותו של פרידמן מתגלה במקומות נוספים. היא מופיעה, למשל, גם ביחס למועד שבו עולה לראשונה הדרישה ל"לוקליות" של המקומון שבע לגבולותיה המוניציפליים של העיר באר שבע להבדיל מתפיסתה ארוכת-השנים כמטרופולין. בעדותו בבית הדין התקש פרידמן, שזו דרישה שהעלה "ממש בראשית הדרך". ר' עמ' 27-28 לפרוטוקול הדין:

"ש. הטענה שהתובע אינו מת[מ]קד רק בתושבי העיר באר שבע מתי הועלתה לראשונה?

ת. ממש בראשית הדרך. אין מייל.

ש. יש פתק?

ת. יש פעולות רגליים."

אמירה זו מתנגשת ישירות בקטעים מתוך פגישות השימוע, שהובאו לעיל (ר' פסקה 18 לעיל), שמעידים כי הדרישה להתמקדות בגבולותיה המוניציפליים של באר-שבע הושמעה לראשונה לאחר הכתבה, כדי לנמק את הכעס עליה.

יתר על כן, פרידמן מעיד: "אני בב"ש כמעט כל שבוע, יושב עם עורך העיתון ומדברים איך היה ואיך הולכים קדימה... " (עמ' 25 לפרוטוקול); נהיר, כי לו הייתה לפרידמן ביקורת, בזמן אמת, על סיקור מחוץ לתחומי ב"ש, היה מעלה אותה בשיחות אלה. אך הנה בהמשך עדותו, הוא עצמו מעיד: "אני לא חושב שאי פעם הייתה לי ביקורת על כתבה... " (ר' עמ' 33 לפרוטוקול).

27. קיימות ראיות נוספות המעידות על כך שבפני יאסר לא הועלו (קודם לכתבה) טענות ממשיות ביחס לתפקודו או מחשבות ביחס להמשך תפקידו.

א. קיימת אמנם ראייה לפיה פרידמן נפגש עם מועמדת לתפקיד עורך [שעמה הוא לא התקדם הלאה – ר' נספח ו' לתצהירו של פרידמן], ואולם איננו יודעים מי יזם את הפגישה, ואין כל עדות על כך שפרידמן חשף בפני יאסר לבטים הנוגעים לתפקודו כעורך;

ב. ואכן במקביל לראיה הנזכרת חושף פרידמן ראייה נוספת, שבה הוא משיח לפי תומו בפני אדם שלישי, הוא העורך הראשי גולן בר-יוסף. מדובר בדוא"ל, שנשלח כסיכום לשיחה של פרידמן ויאסר ב 7.7.14, כשבועיים לפני הכתבה. והנה, אין בו, לא ביטוי לשקילת פיטוריו של יאסר, ולא הד לתלונות מוקדמות שהשמיע פרידמן, כפי שהוא טוען, כלפי יאסר (תלונות בטרם הפגישה או במהלכה). להלן תכתובת זו [נספח ד' לתצהירו של פרידמן]:

"ישבתי אתמול עם יאסר כפי שנדברנו.

1. בשנה האחרונה הוא בצפייה להעלאת שכר. זה עלה מספר פעמים בינינו בשיחות על פני השנה ואני דחיתי את הדיון בנושא.
2. על רקע הצפייה שלו חשוב היה לי לשבת איתו מוקדם ככל האפשר. סיפרתי לו שנעשית כרגע חשיבה מחודשת על כל נושא העריכה בשבע, וזאת בין השאר על רקע הפעילות במעריב. העברתי אליו את התחושה שאיני רואה שיחול שינוי בשכרו.
3. התבונה שלו או התחושה שלו היא שבסופו של התהליך הוא ככל הנראה לא יהיה עורך שבע.

[...]

אנחנו צריכים לשבת עם שובך ולראות איך מתקדמים."

28. בתמצית, מסכת מקיפה של ראיות ישירות וראיות נסיבתיות מוכיחה שתיים: את היות הכתבה ציר מרכזי בהכרעה לפטר את יאסר מתפקידו; את חוסר הכנות הבוטה המלווה את עדותו של פרידמן.

ג. פיטורין שלא כדין – עילות התביעה

29. כתב התביעה השמיע שלוש עילות תביעה. החלטנו להביא אחת מהן – הפרתם של דיני השימוע – בקיצור נמרץ, כדי להתמקד בשתי עילות התביעה האחרות: עילה מצד חוק שוויון הזדמנויות בעבודה, התשמ"ח-1988 (להלן: "חוק השוויון" או: "החוק"), בהתייחס להבחנה פסולה על רקע השקפה ומוצא; ועילה מצד האתיקה העיתונאית, שלה כפופים הן הנתבעת והן התובע, לפרסם מידע בעל עניין לציבור ולא להיכנע ללחצים כלכליים ואחרים להימנע מכך.

ג(1) הפרת דיני השימוע כלפי התובע

30. הנתבעת לא מילאה אחר חובותיה הנובעות מדיני השימוע. במייל הזימון לשימוע [נספח 4 לתצהירו של יאסר] לא ציינה הנתבעת את זכותו של יאסר לייצוג משפטי או אחר בעת השימוע. הזימון אף לא כלל סימוכין כלשהם לביסוס הטענות שהושמעו בו כלפי יאסר, והוא גם לא מציין את זכותו של יאסר לקבל מידע ומסמכים, לרבות התיק האישי, על מנת להתכונן לשיבת השימוע.

ג(2) הבחנה על רקע השקפה כהפליה אסורה

31. חוק השוויון קובע בסעיף 2(א):

"לא יפלה מעסיק בין עובדיו או בין דורשי עבודה מחמת מינם, נטייתם המינית, מעמדם האישי, הריון, טיפולי פוריות, טיפולי הפריה הוץ-גופית, היותם הורים, גילם,

גזעם, דתם, לאומיותם, ארץ מוצאם, מקום מגוריהם, השקפתם, מפלגתם או שירותם במילואים... בכל אחת מאלה: ...
(5) פיטורים או פיצויי פיטורים;"

32. משום חשיבותו העמוקה של השוויון, ומתוך שעסקינן לא בהתנהגות של אדם לרעהו ברשות הפרט שלו, אלא בהתנהגות לזולת ברשות הרבים, בהקשרם של יחסי עבודה, נקבע שיש לפרש את ההגנות שחוק השוויון מקנה בצורה מרחיבה, ואת הסייגים להגנות יש לפרש בצורה מצמצמת.

(דב"ע נא/3-8 - **חברת גסטטנר ישראל בע"מ** פס"מ 13 לפסק דינו של הנשיא גולדברג (1992) (להלן: "**פרשת גסטטנר**"); בג"ץ 2671/98 **שדולת הנשים נ' שר העבודה והרווחה** (נבנ) 630, פס"מ 29 לפסק דינו של כבוד השופט חשין (1998) (להלן: "**פרשת שדולת הנשים**")).

33. במסגרת החלטתו על פיטורי יאסר, הצביע פרידמן על "חוסר הקשב המדויק שלו", של יאסר, שמונע ממנו להבין את הנזק הציבורי והמסחרי הטמון בכתבה שכזו בעת הזו. הוא הלן על הלעומתיות שביטא המקומון, גינה את יאסר על שהוא לא מבין "שלא מבקרים את המדינה בעת מלחמה". בשל כך הוא פיטר אותו. דומה שזו דוגמא מובהקת להפליה בשל השקפה מקצועית והשקפה ערכית.

34. הפליה זו בוטה, שכן היא תוצר של תפיסות גזעניות – תפיסות שאותן מייחס פרידמן למפרסמים (בעיני רוחו) ולקוראים (בעיני רוחו), ושאותן הוא מאמץ לצורך מדיניותו. אגב, את הייחוס הזה הוא מפעיל 'אינטואיטיבית' ללא ביסוס.

פרידמן נאלץ להכיר בכך. ר' עמ' 34 לפרוטוקול:

"ש. אני מפנה אותך לנספח 4 לתצהיר של יאסר, נניח שהיינו מאפשרים לך לעשות מקצה שיפורים בשימוע, עכשיו היית עושה אותו שוב. איזה מסמך או מסמכים היית מביא לשימוע או לפני השימוע כדי להראות מה הם הלכי הרוח של הקוראים?
ת. אני אגיד לך משהו, שהייתי בקבוצת הארץ, היית
ש. לא תענה לי על השאלה. איזה מסמך או מסמכים היית מביא לשימוע של יאסר כדי להוכיח על העדר המיגון של הפזורה הבדואית לא מעניין את הקוראים?
ת. הייתי עושה סקר מה מעניין את הקוראים בבאר שבע.
ש. ואת הסקר הזה לא עשית?
ת. לא."

35. אמנם פרידמן הציג את העמדות הגזעניות כעמדות שאינן שלו, אבל בפועל הוא הסתמך עליהן כטעם חזק למעשה הפיטורים, משמע, כלגיטימיות דיין לשם פיטורין של עורך העיתון. נתייחס מיד ביתר הרחבה לסוגיה זו של **גזענות מאומצת**.

36. להצדקתו טען פרידמן, כי שיקול הדעת המקצועי של יאסר, א. היה לקוי, ו-ב. הוא גרם למקומון שבע לנזק ציבורי ומסחרי. על כך יש לומר לפחות שתיים. ראשית, חלקה השני של הטענה כלל לא הוכח. שנית, עיתון זוכה למעמדו, לכוחו, להגנות עליו, משום תפקידו הציבורי. תפקיד ציבורי זה אינו להוות מקור כלכלי מניב לבעליו. אמנם עיתון לא יתקיים אם יפסיד (לאורך זמן), ולכן חשוב שירוויח (ולפחות לא יפסיד), ואולם המעמד, הכוח וההגנות המוענקים לו לא באים לשם העמדת רווחיו כתכלית; רווחיו הם **האמצעי לקיום התכלית**, שהיא הפעלתו של כלי תקשורת, כלומר קיום של מי שיש לו תפקיד ציבורי ראשון במעלה.

37. עיתון הוא בו-זמנית בעל תפקידים מספר. הוא גם "מדווח" (ולרוב) גם "מעריך/מבקר" של מצב הדברים המדווח; וכמו כן הוא בו-זמנית "במה" להשקפות שונות ו"דובר" להשקפת העולם שבה אוהז כלי התקשורת. כל עוד לא מיצב העיתון את עצמו במוצהר כשופר של מפלגה או זרם חברתי-פוליטי מסוים (כלומר כביטאון מפלגתי או אידיאולוגי), הרי שעליו לציית לכללי האתיקה העיתונאית ולדווח על דברים שראוי שיגיעו לידיעת הציבור.

38. איננו נוטלים על עצמנו לעסוק במגוון החובות שנגזרות מאחריותו ומתפקידו של עיתון, אלא מסתפקים בסוגיה מרכזית בענייננו: **האם מוציא לאור של עיתון ציבורי רשאי לפטר עורך שגישתו המקצועית-ערכית היא הגישה שמר פרידמן עצמו מייחס ליאסר, וזאת מהטעם של נזק כלכלי (מיוחס)?**

39. כבר קבע בית הדין האזורי לעבודה, בפרשת חגי מטר, שבעיתון פלורליסטי, הפונה לקהל רחב, ואינו נושא הגדרות מוקדמות של "כיוון אידיאולוגי" כזה או אחר, הרי שהבחנה על בסיס השקפתו של עיתונאי אינה מתחייבת מאופיה או ממהותה של המשרה לצורך חוק השוויון, והיא מהווה על כן הפליה אסורה (וראו: ס"ק (תל-אביב) 37876-08-13 **הסתדרות העובדים הכללית החדשה - ארגון העיתונאים בישראל - אחוזת הירש ישראל תשנ"ד בע"מ** (6.1.2014) (להלן: "פרשת חגי מטר"); והשוו ל: דב"ע לד/3-54 שלמה שמלי ואח' נ' המפלגה הקומוניסטית הישראלית ואח' פד"ע ו' 42, פס" 3 (1973)).

40. בית הדין מתבקש לקבוע, כי מוציא לאור אינו רשאי להיענות לרחשי לב גזעניים, שהוא מייחס לקוראי העיתון ולמפרסמים בו, ולפטר עורך, בטענה כי הוא חייב לעשות כן מטעמים כלכליים. לשון אחר, יש לבלום אפליה על יסוד השקפה, גם כאשר היא אפליה המיוחסת לצרכנים או למפרסמים ולכאורה אינה נובעת מתפיסתו של המעביד עצמו.

41. מדובר בהלכה, לפיה הבחנה בין עובדים הנובעת מקריטריון פסול היא הפליה עקיפה פסולה, גם אם טמון באפליה כאמור גם שיקול כלכלי. כך קבע בג"ץ כי הבחנה בין דיילים על בסיס גיל, בהתבסס על העדפותיהם הצרכניות המשוערות של הנוסעים, ועל-אף הסיכון בהפסד כלכלי, הינה הפליה פסולה על רקע גיל: "קבלת טענות המתחשבות בהעדפה של לקוחות..." הותרת תחת הפילוסופיה הבסיסית העומדת ביסוד של איסור האפליה בעבודה... (דנג"ץ 4191/97 **רקנט נ' בית הדין הארצי לעבודה** נד(5) 330, פס' 20 לפסק דינו של הנשיא ברק (2000) (להלן: "דנג"ץ רקנט"));

על דברים אלה חזר הנשיא ברק, ואף בהרחבה, בהמשך, בפס' 25 לפסק דינו, כשהוא מדגיש, כי החובה האמורה נוגעת גם לחובותיו של מעסיק כלפי עובדו במגזר הפרטי – ולא בחובה החלה רק על רשויות השלטון [ההדגשות הוספו]:

"... טיסה במטוס אינה תצוגת יופי. תפקידו של דייל האוויר הוא לשרת את הנוסעים מכניסתם למטוס ועד צאתם ממנו. דרישה סבירה של התפקיד היא מקצועיות ויעילות. את אלה ניתן להבטיח בלא כל הפליה בין גילם של דיילי האוויר. גם לא נטען – ובוודאי לא הוכח – כי השוואת גיל הפרישה של דיילי האוויר לאלה של עובדים אחרים תביא לנזקים כלכליים אשר אל-על לא תוכל להתמודד עמם. מוכן אני להניח – ואף זאת בספק רב – כי בטווח הקצר עשוי הדבר להשפיע בשולי העיסוק. זהו "מחיר" שאל-על – כמו כל מעביד אחר בישראל – צריכה לשלם. זכויות אדם עולות כסף. הבטחת שוויון עולה כסף. לרוב הדרישה לתשלום ה"מחיר" באה כלפי השלטון... אך מקום שזכויות האדם, כמו השוויון, חלות ביחסים בין פרטים, הם אלה שצריכים לשאת במחיר הנדרש... זהו מחיר שכדאי וצריך

לשלמו כדי להבטיח את היותנו חברה שומרת זכויות אדם ומכבדת שוויון. בוודאי כך כאשר הדרישה לשוויון נקבעה במפורש על-ידי המחוקק...".

42. סיכום את הדברים בבהירות פרופ' משה כהן-אליה, במאמרו "על היסוד הנפשי שבסיס איסור ההפליה בפסיקת בית-המשפט העליון: כוונה? תוצאה? אדישות?" **משפט וממשל** יז' 147 (תשע"ו) (בהשמטת אסמכתאות):

" בעלים של מקום בילוי המסרב לאפשר לערבים, למזרחים או לאנשים עם מוגבלות לפקוד את שערי מחשש שלקוחותיו ינטשו אותו אינו פועל בהכרח מתוך כוונה מפלה. המניע המרכזי שלו הוא מקסום רווחים, ואם כניסה של לקוחות המשתייכים לקבוצות מוחלשות אכן תוביל לנטישה של לקוחות המשתייכים לקבוצות חזקות, מתח הרווחים שלו עלול להיפגע, ולכן סירוב כזה עשוי לתאום את האינטרס הכלכלי הלגיטימי שלו, ואינו מבוסס בהכרח על כוונה מפלה.

אף שבמקרים כאלה הבעלים פועל באופן רציונלי, קיים כמעט בכל המדינות הדמוקרטיות, כולל בישראל, איסור קטגורי להביא בחשבון העדפות מפלות של לקוחות. כך בפרשת **רקנט** קבע בית-המשפט כי הבאה בחשבון של העדפת לקוחות לקבלת שירות מדיילים צעירים מהווה הפליה מטעמי גיל, וזאת אף שחברת אל-על עצמה הייתה אדישה לכך. בפרשת **שמסיאן** נפסק כי החשש של בעלת מועדון פנויים – פנויות שלקוחות פוטנציאליים יירתעו מלפקוד את המועדון אם הוא יקבל לשורותיו אנשים עם מוגבלות (כלשון בעלת המקום: הם יחשבו שהמקום "ירד") מהווה הפליה פסולה. למעשה, כמעט כל הפסיקה העוסקת בתופעת ההפליה בכניסה למקומות בילוי בנויה על משטר המטיל איסור קטגורי על הבאה בחשבון של העדפות מפלות, וזאת אף שבמקרים רבים בעל המקום עצמו אינו מודרך על-ידי כוונה מפלה, אלא פועל בתנאים שוקיים תחרותיים המאלצים אותו להביא בחשבון העדפות מפלות של לקוחות".

43. ועוד נקודה אחרונה בפינו בפרק זה שעניינו חוק שוויון הזדמנויות בעבודה. מכלול התנהלותו של מר פרידמן מעלה חשש נוסף, והוא לאפליה מטעם נוסף – כזה הקשור בזהות לאומית. חשש זה מתגבש **בשל הפער החריף בין תוכן הכתבה לבין התגובה הקשה שלה זכתה**.² במילים אחרות, החשד הוא שהגורם שהוביל לפיטוריו של יאסר הוא או זהותו הלאומית (שלו, של יאסר) או הזהות הלאומית של מושאי כתבתו. כיצד ייבחן החשד? ננסה לענות בכנות לכל אחת משתי השאלות הבאות. א. אם עורך וכתב **ישראלי-יהודי** היה מפרסם את הכתבה, האם היה מפוטר? אם לא, כי אז הפיטורין מהווים אפליה של מר עוקבי על בסיס "לאומיותו"; ב. אם עורך וכתב – בין יהודי ובין ערבי – היה מפרסם כתבה דומה על העדר מיגון (הפעם) של **אזרחים יהודים**, האם הכתבה הייתה מובילה לפיטוריו? אם נשיב לכך בשלילה, כי אז פיטוריו של מר עוקבי הם הפליה על בסיס "השקפתו": על שסירב להבחין בין דם לדם.

נטל ההוכחה מוטל על המעסיק:

44. מתוך ההכרה בקושי הרב להוכיח טענת אפליה בעבודה, ובשל האינטרס הציבורי למיגור ההפליה בשוק העבודה, קובע החוק את כלל היפוך נטל ההוכחה:

9.(א) בתובענה של דורש עבודה או של עובד בשל הפרת הוראות סעיף 2, תהא חובת ההוכחה על המעסיק כי פעל שלא בניגוד להוראות סעיף 2 –

² סוגיית העדר המיגון של הבדווים, וכן המוות והפגיעה של משפחת אל-וואגי, זכתה לסיקור בכלי תקשורת רבים, ובכללם גם המקומון המתחרה לשבע, "ידיעות הנגב" (פסקה 14 לתצהירו של יאסר; עמ' 32 לפרוטוקול הדיון).

(1) ...

(2) לענין פיטורים מהעבודה – אם הוכיח העובד שלא היתה בהתנהגותו או במעשיו סיבה לפיטוריו.

45. בהתאם לתכליתו של חוק השוויון, הפסיקה פירשה את כלל היפוך הנטל בצורה רחבה. כך נקבע, כי לצורך היפוך נטל הראיה, על העובד להראות אך "ראשית ראיה", ובמצבים מסוימים - אף הסתפק בית המשפט ב"חשד" בלבד, להבחנה פסולה לפי חוק השוויון אשר תעביר לכתפי המעסיק את חובת ההוכחה כי ההבחנה הייתה תקינה (פרשת פלוטקין, עמ' 495; ע"ע 300126/98 סול גבאי – האגודה להתנדבות בע"מ (7.1.2004); עע (ארצי) 16117-07-10 ישראלה חסון - רביקוביץ' נ' M3 ישראל בע"מ פס' 34-35 (19.12.2013)).

46. בענייננו, ברי כי יאסר הרים נטל ראשוני זה ואף מעבר לכך. היעדר ראיה כלשהי (בתיק האישי וכדומה) לכך שהיו טענות של ממש כלפיו טרם הכתבה; צמידות הזמנים בין פרסום הכתבה לבין הזימון לשימוע; תוכנן של שיחות השימוע וסיכומן בידי פרידמן וכן נסיבות ואירועים נוספים; מהווים לכול הפחות ראשית ראיה להפליה הנטענת בכתב התביעה, ומעבירים את נטל ההוכחה לגבי תקינות השיקולים שנשקלו לכתפי הנתבעת.

47. זאת ועוד. גם אם יצליח פרידמן לשכנע את בית הדין הנכבד, על אף האמור לעיל, כי לא הגזענות המאומצת היא שהובילה לפיטורין (לבדה או כ"גורם בלעדי אינן) עדיין עליו להתמודד עם "מודל ההכתמה": כל עוד התחשב המעסיק בשיקול פסול כחלק מהחלטתו על פיטורי העובד, הרי שהחלטה זו מוכתמת בהפליה, גם אם נכחו בצד השיקול הפסול גם שיקולים מותרים.
ראו עע 57407-05-11 פילטל פרמצבטיקל נ' מורן קורן (3.4.2013):

"מעבר לכך, נציין, כי אם עמדו ביסוד ההחלטה לפטר את המבקשת גם שיקולים צודקים, הרי שדי היה בשיקול אחד פסול הנעוץ בטיפולי הפוריות שהעובדת עברה, כדי להכתימ את שאר השיקולים ולהפוך את ההחלטה לבטלה." (וראו גם עב 7170/03 ד"ר צמח קיסר ואח' נ' אוניברסיטת בר-אילן (28.10.2009); וכן בבג"ץ 1758/11 אורית גורן נ' הום סנטר (עשה זאת בעצמך) בע"מ (17/05/2012))."

48. סיכום ביניים: יאסר פוטר משום שראה חשיבות בדיווח על הרוג ופצועות בני משפחה אחת ביישוב, שלא זכה להגנה, המצוי במטרופולין באר שבע. הוא לא התעניין בלאומיותם של הנפגעים, והוא מצא לנכון גם להביא בפני קוראי העיתון, ביקורת מפי חיתאם אל וואג', אלמנה ואם פצועה, על מדיניות המיגון של מדינתה. הראיון היה בלעדי, וראוי שיחשוב כל אחד מאתנו, מתי לאחרונה יצא לו לשמוע דברים מפיה של אשה בדוויית (בכלל, ובנסיבות כואבות מעין אלו בפרט).
השקפתו של יאסר נתפשה על ידי הנתבעת כלקויה וכמזיקה – זאת מטעם כלכלי וכן מהטעם "שלא מעבירים ביקורת בעת מלחמה" – והוא פוטר.

בחלק הבא של הסיכומים נציג טענה נוספת, לפיה פיטוריו של יאסר הינם בניגוד לדין, משום שנעשו בחוסר תום לב, ותוך הפרה של חובות החלות על הנתבעת כמעסיקה שהיא עיתון.

ג(3) פיטורין המנוגדים לחופש העיתונות:

ג(3)(1) פיטורים, שעילתם מילוני חובה אתית, להבדיל מהפרתה:

49. מקצוע העיתונות הוא מיוחד והוא קשור בחובות ציבוריות מגוונות. חובות אלו באו לשרת ערכי יסוד של דמוקרטיה מהותית ושלטון החוק, ובכללם גילוי האמת ובקרה על גורמים שלטוניים ועל גורמים רבי-כוח שאינם שלטוניים.

50. משום ייחודו, מקנה הדין הישראלי מעמד גבוה לחירות המלווה אותו, היא חופש העיתונות. חופש זה הוכר כיסוד מוסד של המשטר הדמוקרטי; ואולם חשיבותו, וכן ההגנות המיוחדות הנלוות לו, קשורות הדוקות בתפקידו הציבורי – תפקיד שמוליד גם אחריות וגם חובות.

כך אכן אומר בית המשפט העליון, למשל בעניין קראוס (דנ"א 7325/95 ידיעות אחרונות בע"מ ואח' – קראוס ואח', פ"ד נב(3) 1, 82-84 (1998))³:

"נוסיף ונאמר עוד, כי אם אלה דברים אמורים בערך ה"אמת" שבחופש הביטוי, לא-כל-שכן אמורים הם בחופש הביטוי כמרכיב חיוני בהליך הדמוקרטי. נמצא לנו אפוא, כי חופש הביטוי הנדרש לדיווח בתקשורת על דבר אירועים שהיו – או שלא היו – תוקע יתד עמוקה בזכותו של הציבור לדעת (את האמת). הזכות היא – בעיקרה – זכותו של הציבור, וכלי התקשורת – בענייננו: העיתון – הינם, בעיקרם, מכשיר בידי הציבור: משמשים הם נציג של הציבור, בשמו של הציבור הם דוברים ועל זכותו של הציבור אמורים הם להגן ... זכותו של עיתון – בדיווח על אירועים – סומכת עצמה אפוא בעיקרה על זכותו של הציבור. ניתן ללמוד מכאן, כי זכותו של העיתון כורכת עצמה, על דרך העיקרון, גם בחובה המוטלת עליו – חובה הנגזרת מאותה זכות – לדווח באורח מלא ושלם על אירועים שהוא מתאר ומביא לידיעת קוראיו".

51. מדובר אם כן בקיום מקביל, בבו-זמניות, של חירות ולעיתים אף זכות-יתר (privilege) המלווה את המקצוע, עם חובות (duties) ציבוריות ומקצועיות הנגזרות ממלאכת העיתונות.

52. אם לפנות מהמופשט אל הקונקרטי, הרי שיש לבחון את ההתרחשות שבפנינו לא רק באספקלריה של חוקיות תגובתו של מנכ"ל העיתון להשקפה ההומניסטית והאזרחית של עורך העיתון, אלא גם באספקלריה של היותה של תגובה ניהולית של עיתון דווקא, והיותה תגובה לפעולה מקצועית של עורך שנעשתה מתוך ציות שלו לחובות אתיות החלות עליו (ועל העיתון, מעסיקו) בשל מקצועו.

ג(3)(2) החובות האתיות להן כפופים עיתונאים, עורכים ובעלי-עיתונים: חובת הנאמנות לאמת ולעניין הציבורי

53. תקנון האתיקה המקצועית של העיתונות, 1996 (להלן "תקנון האתיקה"), אשר אומץ גם כחלק מתקנון ארגון העיתונאים בישראל, קובע בין היתר, כך:

"נאמנות לאמת

ב. לא יימנעו עיתון ועיתונאי מלפרסם מידע שקיים עניין ציבורי בפרסומו, לרבות בשל לחצים פוליטיים, כלכליים או אחרים וכן בשל חרם או איום בחרם מודעות.

אתיקה בימי לחימה (תיקון 25.6.07)

³ הציטוט שלהלן אמנם לקוח מדעת המיעוט של כבי' השופט חשין, ואולם הוא מתייחס לנושאים שלא היתה עליהם מחלוקת. השופט חשין גם מדגיש בחוות דעתו את מעמדם המיוחד של העיתונאים בהקשר זה, כמי שמתווך בין זכות הציבור לדעת לבין הכוחות והלחצים המפעילים על העיתונאים, ולרבות על ידי בעלי העיתון (עמ' 83-84).

26. א. תקנון האתיקה כולו חל גם בעת לחימה. לכללים הבאים חשיבות מיוחדת בעת לחימה: 4, 5, 9, 13, 14, 23."

קשה להפריז בחשיבותו ובבסיסיותו של כלל זה: **חובה** על עיתון ועיתונאי לפרסם מידע שקיים עניין ציבורי בפרסומו, ועוצמתה של חובה זו אף גוברת בעתות לחימה, ועליה לעמוד ולא להיכנע למול "לחצים פוליטיים, כלכליים או אחרים וכן...חרם או איום בחרם מודעות".

54. אמנם חובה אתית לא מתורגמת באורח אוטומטי, בהכרח, לחובה משפטית – קרי, לחובה שהפרתה מלווה בסנקציה משפטית או בהכרזה על פסלות הפעולה המפרה (ר' השופט י' זמיר בדנ"א 7325/95 **ידיעות אחרונות בע"מ נ' קראוס**, פ"ד נב(3) 1 (1998), בעמ' 51, על התייחסותו של המשפט לכללי האתיקה העיתונאית). ואולם פעולה בגדרה של **חובה אתית** מעניקה לפועל בגדרה לפחות מעטפת הגנה של **חידות משפטית**. לשון אחר, ציות לחובה האתית יעניק לפועל בגדרה של החובה הגנה מפני פגיעה או סנקציה. וקונקרטי, שעה שעיתונאי פועל – בתום-לב ובסבירות – בגדרי חובתו האתית, הרי שמילוי החובה מקנה לו מעטה הגנה כנגד פגיעה בו, לרבות כמובן פיטוריו.

55. טענתנו זו נשענת על היקש להלכה שקבע בית המשפט העליון בעניין **אילנה דיין**, הן בערעור והן בדיון הנוסף. לב ההלכה שם, הוא שפעולה בגדרה של חובה מקצועית עיתונאית מעניקה לעיתונאי, בסייגים מסוימים, את הגנת תום-הלב הפוטרת אותו מאחריות בלשון הרע.

56. כפי שמבהיר בית המשפט, הגנה זו לא נועדה אך לעיתונאי מבצע הפעולה, אלא לשם שמירה על האינטרס הציבורי – זה שעניינו במתן מידע חשוב לציבור, מידע שתכופות נושא עמו רגישות ומקים עליו מתנגדים. שמירת האינטרס הציבורי בקבלת המידע מותנית בהגנה שעיתונאי סובר שיש לו כלפי מחירים שהוא עלול לשלם בגין חשיפת המידע והנגשתו.

57. להלן הדברים המרכזיים לענייננו שקובע בהמ"ש העליון בדנ"א 2121/12 **פלוני נ' ד"ר אילנה דיין אורבך** (18.9.2014) (להלן: "**עניין אילנה דיין**"), מפי כבוד הנשיא גרוניס (בדימוס) (פסקאות 50, 51 ו-81 לפסק דינו) וכבוד השופטת (בדימוס) ארבל (פסקה 5 לפסק דינה), בעת שנפרדו מההלכה הקודמת, זו של **חברת החשמל נגד הארץ**:

"ההלכה האמורה בדבר אי תחולתה של הגנת חובת הפרסום שבסעיף 15(2) לחוק על פרסומים עיתונאיים, נבחנה מחדש בפסק-הדין נושא הדיון הנוסף. כאמור, השופט פוגלמן, אשר לעמדתו הצטרפו גם המשנה לנשיאה ריבלין והשופט עמית, סבר כי הלכה ותיקה זו, "אינה משקפת עוד את האיזון הראוי בין חופש הביטוי וחופש העיתונות לבין הזכות לכבוד, לשם טוב ולפרטיות" (פסקה 26 לחוות דעתו).

...

"אף אני, בדומה לעמדה שננקטה בפסק-הדין בערעורים, סבור כי הגיעה השעה להכיר בקיומה של חובה עיתונאית במסגרת סעיף 15(2) לחוק איסור לשון הרע, אך זאת בכפוף לסייגים שימנעו הגנה על פרסומים לא אחראיים....

"סיכומו של דבר, סבור אני כי ראוי להכיר, באופן עקרוני, בקיומה של חובה לפרסם פרסומים בעלי אופי עיתונאי. חובה זו היא אחת מן החובות עליהן חל סעיף 15(2) לחוק ואשר מילויין בתום לב עשוי להקים הגנה מפני אחריות בגין לשון הרע. התנאי המרכזי לקיומה של חובה כאמור הוא כי קיים עניין ציבורי משמעותי בפרסום."

(סעיפים 50-51 ו-81 לפסק דינו של הנשיא גרוניס בעניין אילנה דיין).

"אחד מתפקידיה החשובים של העיתונאות הוא בעריכת תחקירים והצגתם לציבור. תחקירים רבים שנערכו על ידי עיתונאים חשפו מידע חשוב ביותר לציבור והוללו שינויים חברתיים וציבוריים אמיתיים וחשובים. ... אשר על כן אני סבורה כי הדרכים שסללו חברי בפסיקתם להגנה על עבודה עיתונאית זו הן פורצות דרך וראויות ביותר. ... גם אני, כמו הנשיא, סבורה שהגיעה השעה להכיר בקיומה של חובה עיתונאית לפרסם או לדווח לציבור על עניינים בעלי חשיבות ציבורית משמעותית במסגרת סעיף 15(2) לחוק, זאת בכפוף לתנאים שימנעו הגנה על פרסומים לא אחראיים. ואכן, הגנה זו, כפי שמציין הנשיא, מבקשת להבטיח, בין השאר, את מגוון הזכויות והאינטרסים הנגזרים מהתנהלותה של "עיתונאות חופשית" וחוקרת בהברה דמוקרטית ומתוך רצון לעודד שיח ציבורי חופשי בנושאים בעלי חשיבות." (סעיף 5 לפסק דינה של השופטת ארבל בעניין אילנה דיין).

58. ועוד. בפרשת **אילנה דיין** עמד בית המשפט העליון גם על "האפקט המצנן" שעלול להיות בהרתעת יתר של עיתונאים באמצעות תביעות לשון הרע (עניין **אילנה דיין**, פסקה 55 לפסק דינו של הנשיא גרוניס). לנגד עיניו של בית המשפט העליון עמד איזון מורכב, בין חופש הביטוי וחופש העיתונות, לבין שמו הטוב של הנפגע, כבודו, המוניטין שרכש לעצמו, וחרף זאת קבע בית המשפט העליון את שקבע: פעולה בגדרה של חובה מקצועית עיתונאית מעניקה לעיתונאי, בסייגים מסוימים, את הגנת תום-הלב הפוטרת אותו מאחריות בלשון הרע.

59. דברים אלה נכונים מקל וחומר בענייננו. על כף המאזניים אין ניצבת זכות כאמור של אדם אחר (לשמו הטוב). יתר על כן, טענות הנתבעת לקוויות בפגמים שצוינו לעיל: אין הן מבוססות עובדתית; הן לוקות בפגם עמוק של אפליה מחמת השקפה, ואפליה הנשענת על גזענות המיוחסת למפרסמים ולקהל הקוראים; והן מבקשות להעניש את יאסר לא על כך שהפר את האתיקה העיתונאית אלא על שום ששמר עליה.

ושמא נאמר כי ניצבת כאן בכל זאת זכות נגדית, זכות הקניין של המעסיק והפררוגטיבה הניהולית מכוחה? על כך נשיב בטענה לה רמזנו לעיל: מקום בו מדובר במעסיק שהינו עיתון/כלי-תקשורת, הרי שהפעלת הפררוגטיבה הניהולית כפופה לא רק לדרישות הסבירות, המידתיות, תום הלב וההגינות "הרגילות"⁴, אלא גם לכללי האתיקה העיתונאית, שיוצקים תוכן חשוב לאותן דרישות לסבירות, למידתיות, לתום הלב ולהגינות.

60. תימוכין לעמדתנו מצויה גם בפסיקת בית הדין הארצי מהעת האחרונה, שם עמד בית הדין על שלושה: על ההכרה בעיתונאים כבעלי תפקיד חברתי מיוחד; על חובתם לפרסם מידע שקיים עניין ציבורי בפרסומו; ועל הצורך לפתח את משפט העבודה כך שייצור הגנות למקצועם החיוני ובעל הייחוד. כך נאמר בעס"ק 59352-10-13 **ידיעות אינטרנט בע"מ (שותפות רשומה) נ' ארגון העיתונאים בישראל** (21.8.2014) בסעיפים 76-77 לפסק דינה של השופטת גליקסמן:

"עיתונאות הוא מקצוע בעל מאפיינים ייחודיים. בבסיס מקצוע העיתונאות עומד עקרונ היסוד של חופש הביטוי. לעיתונות, הכתובה והמשודרת, תפקיד מרכזי וחשוב במשטר

⁴ ר' לדוגמא: בג"ץ 8111/96 **הסתדרות העובדים החדשה נ' התעשייה האווירית לישראל בע"מ**, נח (6) 481 ע"ע (ארצי) 90/08; דיון נד/4-1 (ארצי) **ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י נ' התעשייה האווירית לישראל בע"מ**, פ"ד כט(1) 601; איסקוב – **מדינת ישראל-הממונה על חוק עבודת נשים**, (8.2.2011); עסק (ארצי) 7541-04-14 **הסתדרות העובדים הכללית החדשה מרחב המשולש הדרומי נ' עיריית קלנסווה**, (ניתן ביום 15.3.17).

דמוקרטי, הן בביקורת על רשויות השלטון והן במתן במה למגוון דעות רחב בציבור. לצד חובותיו וזכויותיו של העיתונאי כעובד, מוטלות על העיתונאי חובות ייחודיות הנובעות ממקצועו. העיתונאי כפוף לתקנון האתיקה המקצועית של העיתונות, המטיל עליו חובות רבות וביניהן יושר והגינות; לא להימנע מלפרסם מידע שקיים עניין ציבורי בפרסומו בשל לחצים (פוליטיים, כלכליים ואחרים, לרבות חרם או איום בחרם מודעות); אובייקטיביות; הימנעות ממצב של חשש לניגוד עניינים ועוד [תקנון האתיקה המקצועית של העיתונות, מפורסם באתר האינטרנט של מועצת העיתונות]. מטבע הדברים, עלול להיווצר קונפליקט בין חובותיו המקצועיות של העיתונאי וזכותו ל"חופש העיתונאי" לבין חובותיו למלא אחר הוראות הממונים עליו והבעלים של אמצעי התקשורת. עיתונאי גם עלול להיות חשוף ללחצים שונים, לרבות לחצים להימנע מדיווחים או דברי ביקורת שעלולים לפגוע באינטרסים של מפרסמים גדולים באמצעי התקשורת או באינטרסים של העיתון או של הבעלים של העיתון. [ראו בעניין זה, לרבות השלכותיו על חופש העיתונות: מ' נגבי, **חופש העיתונאי וחופש העיתונות בישראל – דיני תקשורת ואתיקה עיתונאית**, ע' 255 – 286 (2011) האוניברסיטה הפתוחה. לשאלת היקפה של זכות העיתונאי לחופש הביטוי ולאיוון בינה לבין זכות הקניין של הבעלים/המו"ל של העיתון ראו: תב"ע (י-ם) שנ/1000 – 3 ג'ואנה יחיאל – פלסטיין פוסט בע"מ (25.4.1993) (להלן: "פרשת ג'ואנה יחיאל"); דב"ע (ארצי) נג 223/ – 3 פלסטיין פוסט בע"מ – ג'ואנה יחיאל (17.10.1994); בג"צ 6218/93 ד"ר שלמה כהן נ' לשכת עורכי הדין, פ"ד מט(2) 529].

...המאפיינים הייחודיים של מקצוע העיתונאות דורשים הסדרה של יחסי העבודה שתאפשר לעיתונאים לקיים את חובותיהם המקצועיות ותסייע לשמור על חופש העיתונות. קביעה כי העיתונאים הם יחידת מיקוח נפרדת תביא למניעה או לפחות לצמצום חשיפתם של העיתונאים ללחצים שיש בהם כדי לפגוע ביכולתם לקיים את חובותיהם המקצועיות".

61. **לקראת סיום:** עורך עיתון מוזמן לשימוע בטרם פיטורין ביום שבו מתפרסמת כתבה פרי עטו המשמיעה, בראיון בלעדי, אם ואלמנה שחרב עולמה, שבעלה נהרג ובתה נפצעה, והיא משמיעה, בין היתר, ביקורת על יחס לא-שוויוני של מדינתה כלפיה וכלפי הקרובים לה. כללי האתיקה חייבו ובוודאי הצדיקו לפרסם את הכתבה – במסגרת החובה העיתונאית לפרסם אמת ומידע שיש חשיבות ציבורית בפרסומו. כללים אלו גם הוסיפו וחייבו את בעלי העיתון לפרסם כתבה זו ודומות לה, ללא כניעה ל"לחצים פוליטיים, כלכליים או אחרים". והנה החובות הללו נדחקו לצד הדרך לטובת האינטרסים הכלכליים של העיתון, כפי שאלו זוהו "באינטואיציה" של מנכ"ל רשת המקומונים.

משזה מצב הדברים, אין מנוס מלפנות לעזרתו של בית המשפט.

62. עד כמה עומדת למכשול בפני התובע הלכתו של בית הדין הארצי בפרשת ג'ואנה יחיאל? פרשה זו העניקה משקל משמעותי לזכות הניהולית של בעלי העיתון לקבוע את אופיו. לטעמנו תביעתו של יאסר עוברת את משוכת יחיאל ללא קושי ממשי; אך בטרם נפנה לנמק זאת, נקדים לומר, כי ראוי, בדומה להלכת חברת החשמל נ' הארץ, כי המשך תוקפה של הלכת יחיאל, שהייתה שנויה במחלוקת למן הניתנה, ייבחן לאורן של ההלכות בית המשפט העליון ובית הדין הארצי שהוזכרו לעיל.

63. פרשת יחיאל לא פוגעת בתביעתו של יאסר, משלושה טעמים מצטברים:

ראשית, בשום שלב יאסר לא פעל בניגוד להנחיותיו של פרידמן. אלו הופיעו, כמפורט לעיל, רק בעת השימוע.

שנית, בעוד שההנחיה להתמקדות בעיר באר שבע לבדה הינה לגיטימית, והיא אכן לא זכתה לכל התנגדות מצדו של יאסר, הרי שההנחיה כי "אין מעבירים ביקורת בעת מלחמה", ופיטורין על רקע ראיון (בלעדי) עם אשה בדוויית שאבדה את בעלה, שבתה התינוקות נפצעה קשה והיא עצמה נפצעה, המשמיעה ביקורת בסוגיה שעניינה חיים ומוות, הם מהלכים שהלכת יחיאל לא מעניקה להם כל לגיטימיות. הם חורגים מהפרררוגטיבה הניהולית, בהיותם מנוגדים לדין; וזאת משני הטעמים המצטברים שעליהם עמדנו: במהלך הפיטורין הופלה התובע על רקע השקפה הומניסטית ואזרחית שלו או על רקע מוצאו או על רקע מוצאם של מושאי כתבתו; ושנית, הנתבעת פיטרה אותו רק משום, או למצער בעיקר משום, שמילא אחר חובה אתית – חובה שלה היה כפוף ושלה גם הנתבעת עצמה כפופה.

שלישית, גם במישור הסעדים המבוקשים מופיע שוני בין שני המקרים. בעניין **גיואנה יחיאל** הייתה החלטת בית הדין, כי אין הצדקה להעניק לתובעים זכאות כשל "מתפטרים בדין מפוטר" (העובדים הם שעשו את הצעד והתפטרו), ואילו בענייננו מתבקש בית הדין הנכבד לקבוע בענייננו של התובע שפוטר, כי פיטוריו אינם כדין, ומשפוטר תוך פגיעה קשה במטה לחמו, מתבקש פיצוי כספי בגין כך.

ד. הסעדים המבוקשים

64. נסיבות פיטוריו של יאסר מתפקידו כעורך שבע חריגות בחומרן. דרכו לתפקיד עורך בעתיד נחסמה לזמן רב מאד. הנגב אינו משופע בכלי תקשורת, וחזרה למעמדו כעורך קשה ביותר. את מה שיש לו השיג יאסר בשתי ידיים, ידי עיתונאי ועורך, בטיפוס אט אט בסולם הקידום המקצועי העיתונאי (שאינו גבוה ואינו אילן מניב במיוחד). הוא עשה כן באמצעות יכולותיו העיתונאיות, ככתב וכעורך, וכן משום חריצותו, מסירותו, ונאמנותו. מתוך אהבתו למקצוע הסכים להיות מועסק תקופה ארוכה בשכר הנמוך מקודמו בתפקיד והגיע (יחד עם צוותו) למלא את תפקידו יום ביומו, גם בימי המלחמה ולמקום עבודה בלתי-ממוגן. מאמציו הנ"ל, באו לידי סיום באחת, תוך פגיעה עמוקה במטה לחמו ובסיכויי התפרנסות עתידיים. אנו מצויים יותר משנתיים וחצי לאחר הפיטורין, ופרנסתו של התובע מוגבלת מאד.

65. בגין פיטורין שהם באופן קיצוני שלא כדין ושלא בתום לב יתבע התובע פיצוי בגובה 12 משכורות בסך של 93,795 ₪.

66. בגין פיטורין על בסיס הפליה שנעשו בניגוד לחוק השוויון, וננקטו דווקא משום שהתובע מילא אחר חובתו המקצועית והציבורית כעיתונאי, יבקש התובע פיצוי ללא הוכחת נזק לפי סעיף 10 לחוק השוויון בגובה 100,000 ₪.

67. כן מבוקש סעד הצהרתי הקובע, כי פיטוריו של התובע היו שלא כדין, בחוסר תום לב ותוך אפליה על רקע השקפה או מוצא.


68. כן מבוקש סעד הצהרתי הקובע, כי פיטורי התובע היו בניגוד לחובות האתיות והציבוריות החלות על הנתבעת (והתובע), בימי מלחמה כבימי שלום ואף ביתר תוקף.

69. סיכומים אלו הוכנו בשיתוף ובסיוע הקליניקה לזכויות המיעוט הערבי באוני' חיפה.

היום, 9.4.17



שי גלי, עו"ד



גילת ויזל-סבן, עו"ד

ב"כ התובע מס' 1